

18502

Uhpfdale

U5r pt yuenue-
ywhf

Springdale

1914

891.99

K-42

47 21 JUN 2005

19 NOV 2010

ՍԷՐ ԹԷ ՏԱՌԱՊԱՆՔ

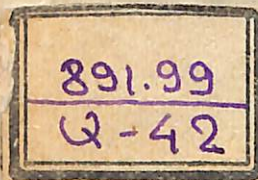
(ՆՈՐԱՎԵՊ)

ԱԶԲԻՄԱՆ

ԳԻՆ 50 ՓԱՐԱՑ

47

1914

ՏՊԱՐԱՆ Շ. ՄԻՐԻՌՈՎԻԶ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ

18502

5.02.2013

3028-48

ՍԷՐ ԹԷ ՏԱՌԱՊԱՆՔ

Մօտաւորապէս տարի ու կէս առաջ, նոր դարնան արեւոտ օր մը. Պօլսոյ Թաղսիմի թաղապետական պարտէզին մէջ չըջագայած պահուս, ուշադրութիւնը կ'իյնար երկասարդի մը վրայ, որ ինկած ծղօնէ թիկնաթոռի մը, աչերը ձեռքը բռնած թերթին յառած, քայց կարդալէ աւելի՝ տարուած էր ինչոր շատ խորին մտածումներով. և կը խոկար ո՛վ գիտէ ինչ դառն երազներէ յուզւած ու զզլիւած: Իրեն համար կարծես աններելի էր նայիլ այն խուռն ոգեւորութեան, գեղուհիներու այն խմբակներուն հողեզմալլ, որոնք շուրջը կը վխտան ժպտուն ու զուարթ: Ան՝ մինակ կը գոհանար գաւաթ մը դարեջուրով, որ մերթ րնդ մերթ շրթներուն կը տանէր, առանց աչքելը վեր բարձրացնելու. և արդէն կարելի կ'ըլլար կարդալ իր սիրտը՝ որ այդ դարեջուրէն մինակ կը սփոփուէր ու կը զօլանար: Կեանքի ամէն դառնութիւն կարծես թէ ըմպեր էր ան, ըմպեր ու գինովցեր. և վիշտը՝ իր էութեանն տիրացեր, իշխեր էր....:

Երիտասարդներ ու օրիորդներ կը սահին քովէ-էն, թաւուսներու և զեղածածկ կանաչներու տես-

քէն հմայում: Կեանքի ցուցադրումն է հոս. խըրախ-
ճանքին հետ թախիծ, և փառքի հետ դառնութիւն:
Վերջալոյսը կը մարմրի. հիացիկ Վոսիորը կը համ-
բուրուի արեգի վերջին ճառագայթներուն հետ. և
ափեւէն վեր պայտաններն ու անտառները՝ իրենց ան-
նրման տեսարանը կը պարզեն:

Քանի մը շրջան կ'ընեմ, ու միշտ զինք կը գտնեմ
նոյն զիւրիս մէջ, անշարժ, անխլիտ. յանցաւորի
մը պէս ամօթխած, և հիւանդի մը պէս տոգոյն:
Ո՞վ է ան, կամ ի՞նչ է ան վիշտը, որ կտոր կտոր ք-
րած է կուրծքը յաղթանդամ ջիւանի մը, որ բացած
է անոր առջև դարագլուխ մը՝ դառնութեան և յու-
սահատութեան, դարագլուխ մը՝ որ ստեղծած է իր
չուրջ միայն ու միմիայն խոկմունք, երազ, և ուրիշ
ոչինչ:

Զգացի որ կեանքի դժբախտ դաւակն էր ան...:

* *

Ելեկտրականութեան լոյսերը կը վառին: Թաղսի-
մի հրապարակը լի է խուռն բաղմութեամբ մը, և պար-
տէզը հեղհեղէ կը դատարկուի, առպարէզը թողնով
միայն այն գեղութիւններուն՝ որոնք անթմած են բա-
րոյական կենցաղը, ընտանեկան սրբութիւնը, և սոնի
ծիծաղ մը շրթներուն, կը սրբաան դէս ու դէ՞նոր
որսեր ձեռք բերելու: Ծառերու հովանիին ներքե ցած
սիրաբանութիւնները կը սկսին: Հակառակ անոր՝ որ
ճաշի ժամը հասած էր, սակայն չէի կրնար բաժնուիլ,
առանց մտնելու այն երիտասարդի կեանքին մէջ,
հասկնալու անոր վիշտը, ու անոր խնայութեանը վրայ
զազաւար մը կազմէի:

Դեռ հոն էր: Գարեջուրի սրարդուած դաւաթը

ձրկին կը փրփրար: Մեկնելու ոչ մէկ տրամադրութիւն
կը գտնէի իր մէջ: Հետաքրքրութիւնս կը շառնայ. և
աթոռ մ'առնելով՝ կը գետեղուիմ իր մօտակայ սեղան-
ներէն միոյն վրայ: Իրմէ աւելի այժմ՝ ես է որ կը
սանջուիմ, և կը մտածեմ: Ժամանակը կը սահի: Ետեւ
ետեւ կը պարպեմ գաւաթները գարեջուրին: Չամը-
ճաշի բարձունքներէն լուսնոյ ցոլքերը կ'իյնան իր
ճակտին վրայ խոռվայոյզ, և համբերելէ յոգնած՝ կը
հաւաքեմ համարձակութեան ամբողջ ոյժերս, և կը
դառնամ իրեն.

— Կարելի է ձեր ծանօթութիւնը վայելել պարոն.

— Կարձեմ ծանօթութիւնս նոր չի պիտի վայե-
լես. Զ՞է որ մենք հին բարեկամներ էինք. այդպէս
չու՞տ կը մոռնաս քու հին յիշատակները, որոնց մէջ
մեծ տեղ ունիմ ես անշուշտ:

Ո՞վ էր ան արդեօք, որ նախապէս խելիմ բարե-
գամս է եղեր, ու այդքան մոտերիմ շեշտերով մօտե-
ցաւ ինձ, երբ ես իր մէջ ծանօթի ոչ մէկ նշոյլ կը
գտնէի, ու այնքան ակնածանքով կը մօտենայի ինն:
Շատ դիտեցի, բայց անկարելի էր ճանչնալ զինք,

— Դժբախտաբար, չեմ կրնար յիշել ձեր բարե-
գամութիւնը՝ որը այնքան քաղցր ու հաճելի է ինձ:

— Ա՛հ բարեկամս, այնքան փոխուած եմ, կեանքի
դառնութիւնը այնքան տրորեր է զիս, որ իրաւունք
ունե՞ք չի ճանչնալու: Յի՛շէ Ատա — Փաղարի երկա-
թուղւոյ մէջ մեր միատեղ ճամբորդութիւնը. յի՛շէ՞
Պիլէճիկի թրքախօս ժողովրդին հետ մեր անցուցած
երջանիկ վայրկեանները, յի՛շէ՞ Եալովայի ջերմուկ-
ներու և Պարտիզակի կանաչադեղ ծոցին մէջ, մեր
բարեկամական սերտ յարաբերութիւնները, և պիտի
ճանչնաս զիս. պիտի ճանչնաս մէկը՝ որը քու հոգւոյ
ընկերն է եղեր երկար ատեն, և այսօր քեզմէ հեռու,

մատնուած է այս դառն ու սրտակեղէք իրականութեանը :

Պիտի գլխէի զինք, պիտի համբուրէի իր սոգոյն հակառար. ա՛հ որքան փոխուած էր ան, իմ մտերիմ ընկերը, որը երկա՛ր օրերէ ի վեր կորսուեր էր, և ոչ մէկ լուր ունէի իրմէ :

— Ճանչցայ, ո՛վ անգին ընկեր. բայց ինչպէս կարելի է ճանչնալ, երբ վարդագոյն այտերուդ տեղ աչմէ կը տեսնէի ցամքած ու գունաթափ կաշի մը լոկ-խնձիղներուդ ու խայտանքիդ փոխարէն՝ կը տեսնէի քեզ չըջապատուած թախիծներէ ու վիշապ անմեկին : Կը տառապիմ սիրելիս, քեզ տեսնելով այս տը-խուր իրականութեան մէջ. կը փափաքիմ իմանալ ձեր տուայտանքը՝ այնքան մեծ, և այնքան դառն ու անօրինակ... :

— Մի՛ քրքրեր իմ վէրքերս : Ինձ համար կեանքը անէծք մըն է այլեւս, և աշխարհը՝ պարզ ունայնութիւն : Թո՛ղ որ տապկուիմ իմ վիշտերուս հետ, մինչև անշնչանամ, մինչև դադրի բարախումբը այն կուծքիս՝ որոյ տակ լեցուն է տուայտանք ու թախիծ, և որը՝ մաշեր է վէրքերէ ու խոցերէ բզկտուած : Թո՛ղ զիս իմ մենութեանը մէջ խոկալու լինի : Մի՛ բաղձար որ քեզի խօսիմ այն յիշատակներէն՝ որոնք իմ սրտի ու հոգւոյ հետ կապուած են : Ատեն պէտք է, պատ-մելու համար այն դրուագները միայն՝ որոնք զիս այս դրութեանն են ենթարկեր :

Կախեց գլուխը, և տղու մը նման իր հեկեկանքը արդէն պատկերացուց այն՝ ինչ որ պահուած էր իր հոգւոյն խորքը :

— Միթո՞ւ է կը գլանաս խօսիլ կեանքդ, մէկու մը՝ որը կը հետաքրքրուի քեզմով, որը կը տանջուի, տես-նելով քեզ այսօր յեղաշրջուած, յուսահատի և ընկ-

ճուողի մը դիմակը հագած :

— Մի՛ բարկանար. փափաքիդ գոհացում կուտամ :

Խոր հառաչ մը կ'ըլլայ իր յառաջարանը ու ձեռքը տարած ճակտին, կը բանայ գունատ չրթները և կը ակախի :

— Ինչ պատանի էի, գաւառի մէկ անկիւնը ինչպէս : Նախնական կրթութիւնս առնելէ յետոյ, հա-կառակ անոր որ հայրս կօշկակար էր և նիւթական միջոցներէ գուրկ, այսօր հանդերձ իր մէջ զարդա-ցած մարմաջը հանդէպ յառաջդիմութեան, ստի-պեցին զինք որ Պօլիս դրկէ գիւս, աւելի լայն տաղա-րէզներ ընդգրկելու համար : Ծնողքիս միակ դաւակը ես էի. ո՛չ քոյր. ոչ եղբայր. անոնց խո՛ր ծերութեան միակ միտքարանքը պիտի հեռանար իրենց գրկէն, և կարելի չէ երեակայել այն սուղը՝ որ կը թառէր մեր տանը վրայ, իմ մեկնումիս օրը երբ վերջին հրա-մեշտը կուտայի այն վաստակաւոր հօյս՝ որոյ քրքրիւն-քովը կշտացեր էի, և այն քաղցրագորով մայրիկիս՝ որոյ ծունդերու վրայ մեծցեր էի, խմելով իր ծիծե-րէն հոսող անուշ կաթը հեղատան : Պօլիս եկայ, դրա-քցական չըջան մ'անցներէ վերջ, հայրս փափաքեցաւ որ արձակուրդս իրենց մօտը անցնեմ, և մեկնեցայ Ելլենիք, ուր ճամբան դտայ ձեզ, և երկար օրեր իր անուշ ընկերակցութիւնը վայելեցի : Դուք հե-ռացար այդ միջավայրերէն, և հագիւ քանի մ'անգամ իրարու հետ թղթակցելու բարեբախտութիւնը ունե-ցանք, արդէն զրկուէր էի այլևս քաղցր ու ընկերա-յին տողերդ կարգալէ : Կրկին անդամ Պօլիս վերա-դարձայ, շարունակելու դպրոցական ընթացքս, բայց

չըջանք կէս չըրած, տարբեր միտքեր ծնունդ առին մէջս, և թողուցի վարժաբանը, ու սիրեցի նետուիլ գործի ասպարէզին մէջ: Վաճառականի մը քով գրքագրութեամբ զբաղիլ սկսայ պղտիկ դօճիկով մը: Հայրս լուր չունէր իմ ինքնագլուխ գործունէութիւններէն, և կը կարծէր որ ես կրկին իր բաղձացած իտէալի ճամբուն վրայ եմ, անշուշտ կոթնած իմ խաբուսիկ նամակներուն, զորոնք շարաթիէ շարաթիէն կը փութացնէի անդադար: Դժբախտ օր մը, կը ծանօթանայի օրիորդի մը հետ, այնքան նազելի ու քնքրոյշ, որ վայրկեանապէս գրաւեց սիրտս, ու այլևս ես սիրոյ ստրուկը եղայ, սրտով, հոգեով ընկճուած: Միայն սիրտս կը վառէր իր սէրով, ու հօգիս կը տանջուէր ամէն վայրկեան, այնպէս որ այդ գիրքս առիթ տուաւ վաճառականին զիս հեռացնել իր խանութէն, և ատկէ աւելի՝ գրել հօյս այն ամէն զաղանթները՝ որոնց տեղեակ չէր ան: Ես բարեկութեամբ մը դուրս ելայ գրասենեակէս, ու աւելի ազատօրէն շարունակեցի իմ սէրս, առանց դատեր ոչինչ յայտնելու...: Սմիտներ անցան. սէրը սկսաւ մաշել կուրծքս, և պէտք եղաւ իմացնել իրեն: Եւ ստացայ ժխտական պատասխան մը, զոր երբէ՛ք չէի յուսար. որովհետեւ ապրեր էի իրեն հետ երկար ժամեր իր տանը մէջ, իր ծնողքին մտերիմ բարեկամն էի. և քանի քանի անգամ այս ու այն կողմ միասին պտտեր էինք: Ահ իմ այդքան բոբրոքուած սիրոյս ի փոխան, դաժան ատելութիւն մը ցոյց տուաւ ան. քանզի ինք ես իր կարգին սիրահարուած է եղեր Սնգլիացի պարոնի մը վրայ և անոր հետ շատ մօտէն չփման մէջ է եղեր. ու այդ բոլորին ես անձանօթ էի, և զաղանթներ էին ինձ համար: Բարեկամութիւնս հետզհետէ սկսայ խզել: Հայրս երկա՛ր երկա՛ր նամակներովը կը բաղձար զիս

իշենց մօտ տեսնել, յաղեցնելու համար այն կարօտը որ երեք տարիէ ի վեր կը ծանրանար իրենց սրտին: Կը խոստանար զիս ամուսնացնել. կը խրատէր որ իր օճախը կանգուն պահելու համար, երթամ իր թեւերուն տակ թառելու...: Բայց ամէն ինչ զուր էր ինձ համար. սէրը շատ խոր բոյն դրած էր կրծքիս տակ, և դա ինձ մարել անկարելի էր: Աղաչանքի և խրատական նամակներու կը յաջորդէին բարկացող նամակներ, որոնց մէջ ի միջի ալոյց կ'ըսէր հայրս, Աճե՛ճ քեզ որդի, որ քա՛ռ ու քանդ բրի՛ւ իմ դարաւոր օճախը, եւ փոխան ծերունի ծնողքի մխիթարանք դառնալու, բողոցի՛ր որ անոնց մեռնին աչեքնին քայ, եւ սրտեքնին արիւնոս. աճե՛ճ քեզ աճե՛ճ... Դրութիւնս անտանելի կը դառնար: Ինքնիրմէս ելած էի: Սիրտս կտոր կտոր կ'ըլլար: Մէկ կողմէն հօրս անէծքը. միւս կողմէն սիրունայն ատելութիւնը: Էհ, պէտք էր հեռանալ այդ անիծուած միջավայրերէն, որոնք իմ կեանքս դառնութեամբ օժեցին. պէտք էր հեռանալ, նոր աղանդերու չ'ենթարկուելու համար: Գործերս շտկեցի. և ճամբայ ինկայ գէպի Սմերթկայ, ատեն մ'ալ գործայաններու ծուխէն մաշուելու համար...: Երեք տարի Սմերթկայ ապրեցայ: Բաւական զբաւ կը գտնուէր քուկիս մէջ. Զի՛-դիքական ոյժերս կը պակսէին: Փափաքեցայ փոխել միջավայր, և Մարտիլիա վե՛ր աղարձայ: Հաղի երկու շաբաթ կ'անցնէր հոն հայնսկէս, երբ սրճաբանի մը մէջ կը հանդիպէի ծերունի մարդու մը, ճիշտ այն դրութեանը մէջ՝ որուն քիչ առաջ ես էի մատնուած: Քեզի պէս ես ալ հետաքրքրուեցայ անոր թշուառութեամբը, և զեւ երկու բառ չ'աղտառանաւ, վեր առաւ աչեքը, ու յանկարծական ոստումով մը վզիս փաթթուեցաւ, ու նուազկոտ ձայնով մը մնջաց,

— Որդի՛, որդի՛, ա՛յդ պէտք էր լինէր արդիւնքը

այն դաւկին, որոյ համար այդքան աշխատեցայ: Եւ կը մեռնիմ իմ բնաշխարհէն հեռու, իմ տունէն կարօտ, բայց գոհ եմ՝ որ կը մեռնիմ իմ որդւոյ թեւերու վրայ, և անոր ձեռքը՝ վերջի անգամ կը սղմէ աչերս ցամաքած...:

Եւ ծերունին իմ հայրս էր, իմ բազդահալած ու գժրազտ հայրը...:

*
* *

Հեծկոտանքը լոկեցնել տուաւ խօսակցին. ու թաշկինակը տարաւ աչերուն, ցամքեցնելու այն արտասուքը՝ զոր կը հեղուր, իր տիտմաթախիժ յիշատակները քրքրած պահուն:

Պզտիկ հազ մը տխրաց իր կուրծքէն, և շարուշակեց:

— Հայրս թաղեցի այդպէս տխուր պարագաներու տակ. առանց անկէ լուր մ'անդամ առնելու, մեր տան, մայրիկիս, և իր վրայ. բայց սա կրցայ ըմբռնել՝ որ նա եկած էր իր որդին փնտռելու համար, և հայրական սէրը ստիպած էր զինք, այդ խոր ծերութեան մէջ պանդխտի ցուպը ձեռք առնելու: Չորս տարի ևս դէռ ու գէն թափառեցայ, մտամոլոր ու խելափրոյս. և օր մը վերջապէս խիղճը զարթնեցաւ մէջս, հանդէպ հայրենի անակիս ու մօրս: Այժմ ամէն ինչ փոխուած էր ինձ համար. կեանքը տարբեր ակնոցով կը տեսնէի. և երբ հայրենիք հասայ, գտայ մայրիկս դեռ երեք ամսուա թարմ գերեզմանին մէջ...: Այլ երեւակայէ՛ սիրելիս, երեւակայէ՛ այն վիշտը, որ կը բեռնաւորուէր այնքան խոր վիշտերու վրայ: Մեր տունը քար ու քանդ. ինչքերը գրաւուած. ոչ մէկ բան գտայ դոհացուցիչ. և կարծես չորս կողմէն կը շնկային ականջիս,

դու դժբախտութեանդ պատճառ դարձեւ ես, պէտք է որ դժբախտութեան մեջ մեռնիս...: Թողուցի հայրենիքը, ուր ոչինչ մնացեր էր իմ նախնի բնակարանէս և կրկին հեռացայ դէպի երկիրներ օտար, ուր և ոչ մի տեղ հանդիստ ունէի. քանի որ վիշտն էր իմ բաժինը, ու կեանքիս մէջ ինձ համար չիկար ոչ խինդ, ոչ ժպիտ: Երկա՛ր տարիներ անցան: Քանի մ'ամիս առաջ. Բաբիգի պուլվառներէն միոյն վրայ կը պտտէի, երբ քովէս կին մը կ'անցնէր: Դէմքը ծանօթ թուեցաւ ինձ. բայց փոշին ու ներկը այնպէս մը փոխեր էին, որ կարելի չեղաւ ճշդել իր ով բլլալը: Շատ կամաց կը քալէր. մերթ կը կենար, կը նեղուէր. կը հեար, կը հառաչէր, և տարօրինակ դրութեան մը մէջ էր: Հետեւեցայ իրեն: Ինչ որ յոգնեցաւ, և կառք մը կ'անցնէ: Հետզհետէ իր նայուածքներէն կարծես թէ պիտի ճանչնայի, բայց կ'ախարհէի մօտենալէ, սխալած չըլլալուս համար: Ես ալ տարբեր կառքի մը մէջ նստելով, շիտակ իր գրնացած ճամբայէն բնթացայ, մինչև որ կանդ առաւ, և տան մը դուռը բխեց: Չի մոռնամ բսել՝ որ անբարոյական փողոցի մը մէջ կը գտնէի ինքզինքս: Ճան թիւր տոի և ետ դարձայ: Հետաքրքրութիւնս հետզհետէ կը շատնար. արդեօք ան ալ ինձ ճանչցա՞ւ, արդեօք ա՞յլ էր այդ դէմքը որ այդքան ծանօթ կը թուէր ինձ: Երկրորդ օրը բնիկի մը հետ նոյն տունը կը փութայինք: Սրահին մէջ աղջիկներու խուժան մը մեզ կը շրջապատէ, կը նայիմ շուրջս, փնտռածս չկայ. սրխալեցա՞յ արդեօք. յուշատետրս կը բանամ, ո՛չ ճիշտ 76 թիւ. ուրեմն ու՛ր է այն կինը, որ փողոցին մէջ հանդիպեցայ իրեն: Կը ստիպուէինք հարցնել. մեծ դժուարութիւններով միայն կ'առաջնորդէն մեզ իր տնակալը, պայմանաւ՝ որ հաճոյքի ոչ մէկ ակնկալութիւն ունենանք իրմէ: Նկատ մտնելուս պէս ճանչցայ

գինք. ինք ես անշուշտ ճանչցաւ զիս: բայց սրտագին
ոչ մէկ ձեակերպութիւն. պարզ բարե մը՝ և ուրիշ
ոչինչ: Ա՛հ, բողանոցի ճախճախուտ աւիններուն մէջ
կը գտնէի մէկը՝ որ երբեմն իմ պաշտամունքն էր՝
այնքան քաղցր ու անօրինակ. որ երբեմն իմ հոգւոյս
զարդն էր, իմ երջանկութեան հանգրուանը, և իմ
փառքի երազներու անդին կոթողը...: Ինչ է որ կը
տեսնէին աչերս. իրականութիւն թէ երազ: Չեւքը
ինձ երկարեց. զշուժի խօսքեր կը լսէի իր դալկացած
շրթներէն. ինչո՞ւ արդեօք. և ոչինչ զիտէի ես. մինակ
յուզուած կը լսէի, տեսնելով զինք իմ դժբախտու-
թիւններէս աւելի ծանր դժբախտութիւններու մէջ:

*
* *

Սիրտը յոգնեցաւ. ու խնդրեց որ վայրկեան մը
հանգիստ թողում գինք: Ժամերը կը սահէին: Անոր
այնքան յուզիչ պատմութիւնները՝ ցնցեր էին գիտ-
ու այժմ կը մտածէի, խեղճ երիտասարդ, ինչե՞ր
տեսեր ես քու կեանքի մէջ, և ինչ մտայլ է քու տա-
րարախտ ճակատագիրը:

Պղտիկ շարժում մը, և արդէն կը շարունակէ
առանց պատմութեան թեւը կտրելու.

— Ահա թէ ինչ տեսակցութեան տեսցաւ մէջեր-
նիս, այն տխուր տեսնելին մէջ՝ ուր կեղծ էր ամէն ինչ՝
խարդախ թոյր ու բոյր մը սփռուած չորս զիւղ: Տե՛ս
թէ ինչ պատմեց ան իր շրթներով. «— ներէ՛ որ ես քեզ
ժխտական պատասխան տուի, որովհետեւ ստիպուած
էի արդէն այդպէս ընել: Յանուն իմ բարոյական
սրբութեան, կարելի չէր քեզի հետ համաձայնիլ, երբ
անդին ուրիշի մը հետ սիրային շատ մտերիմ յարա-
բերութիւններ ունէի, երբ անդին մօտ օրէն պաշտո-

նապէս պիտի նշանուէի և նշանուեցայ: Երկու ամբողջ
տարի նշանուած մնացի, խաբուսիկ յոյսերով միայն
պարուրուած: Շատ միամիտ էի և ամէն ոք կը կարծէի
որ կը խորհէր, կը մտածէր ինծի պէս. բայց շատ սխալ
եմ եղեր: Ան խաբեց զիս. երկու տարի իմ սէլս վա-
յելեց. ամուսնանալէ յետոյ՝ տարի մ'ալ թաթմութիւ-
նէս կ'շտացաւ. և անկէ անդին՝ ա՛հ մի հարցներ, այս
անիծուած, այս ցոյի ու լպիրշ դատախազութիւնը
ինձ տուաւ: Ինք առաջնորդեց զիս այս նեխած միջա-
վայրերու մէջ, ուր անդին գանձեր կը տապկուին. ինք
եղաւ պատճառը՝ որ ես հեռանամ իմ ծնողքէս, ու
այս օտար միջավայրի մէջ մենաւոր բուռի մը նման իմ
վիշտս ողբամ, ու իմ տանջանքներս քաշեմ: Ա՛հ,
անիծու՛ի ինք, ահա իր տուած նուէրը ինձ...: — » Եւ
յուսահատ կիներ, ցոյց տուաւ այն վէրքերը՝ զորոնք
Սիմփիզը շարեր էր իր փափուկ մօրթի վրայ: Ինք
ալ սկսաւ ինծի հետ լալ. բայց այնքան յուզուած էր,
որ կը սիրէր խօսիլ, խօսիլ անյապարար, դուրս թափել
ինչ որ իր սրտին կը ծանրանար: Եւ շարունակեց այս-
պէս, « — Ահա վիճակս. ո՛չ շուռչ ունիմ, ո՛չ ոյժ.
Փրանկախոր մարմինս քրքրեց, և թոքախոր՝ սրտէս
ներս առպատակեց ու աւերեց: Ես դժբախտ կիւն մըն
եմ այժմ, վախտուած մարդկային շրջանակներէ. աստե՛ն
մը զիցուհին էի այս ամս, այժմ անոր ուրւակներ,
կմախքը: Ատեն մը հալիւաւորներ կը լստային չուր-
ջըս, այսօր բարեւոյ մ'անդամ չունիմ: Ու ըսել որ
բողբը երջանիկ կ'ըլլան. ա՛հ, սխալ, սխալ համո-
զում. կարելի չէ գտնել հանրային կիւն մը՝ որ մնաց
նոյն անտի փառքին մէջ, միջեւ մահու սնարը. ո՛չ,
անոր վարդազոյն օրերուն՝ շատ կանուխ կը յա-
ջորդէ դառնութիւնը, և անոր վառ այտերէն՝ շատ
վաղ կը ցամքի ժպիտն ու խինդը: Ես ողջ մնումս մըն

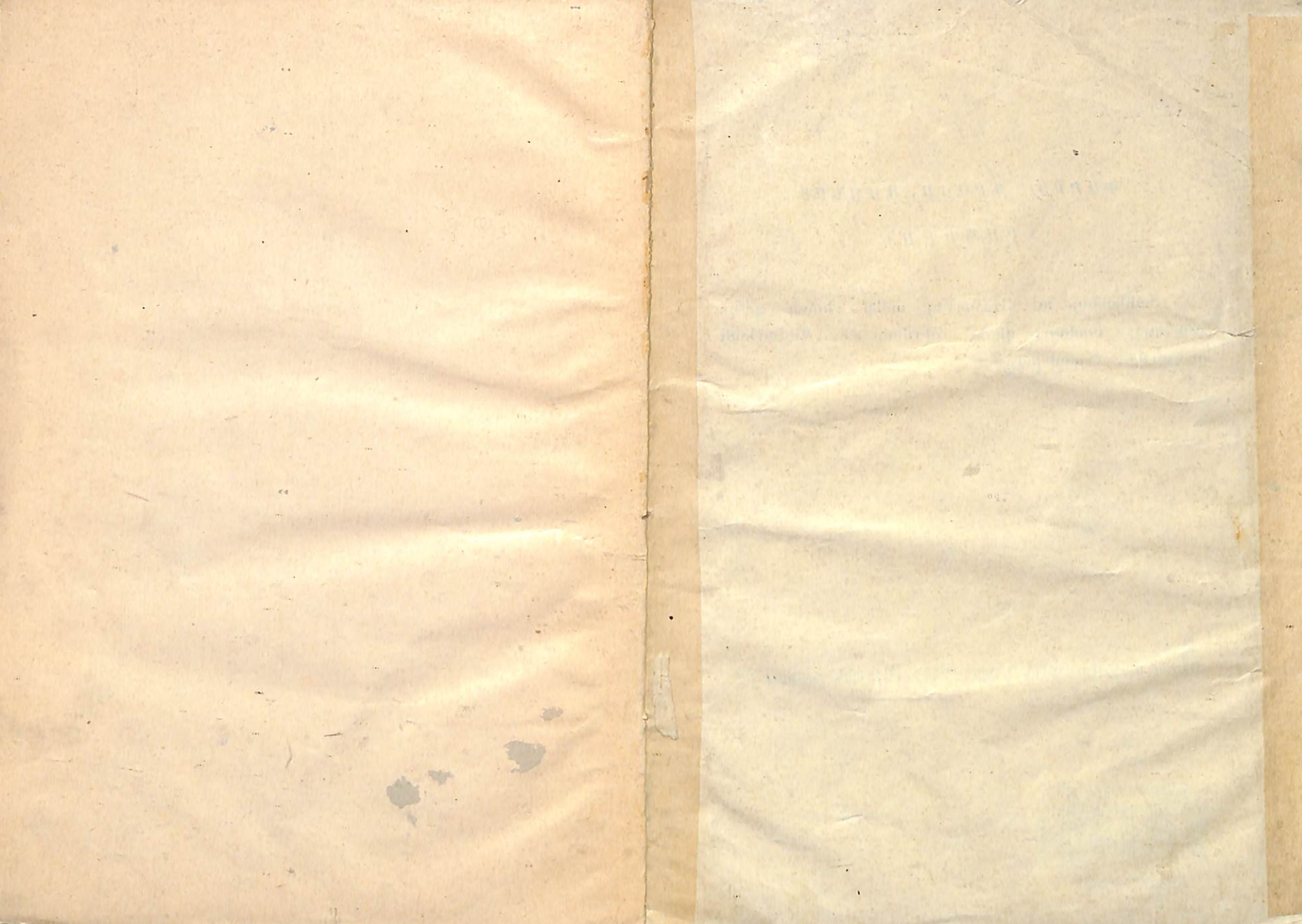
Ամ: Ալ ինձ համար կեանք չիկայ: Մի՛ փնտռեր քովս
ուրախութեան պղտիկ նշոյլ մ'իսկ: Այդպէս պիտի
անցնին օրերս, մինչև ես ալ զբոսն ու հողը, ու
թողում աս աշխարհը զրուժան, ուրիշ ոչ մի վայելք
հետս կը տանիմ...:

*
**

Վեր բարձրացուցի աչերս, լուսնակը կը փախէր
դէպի Քեաղիս հանք. և Տօլմա-Պաղչէի ծովափը՝ կը
ծփար ու կը ծփծփար, պայքարելով լուսնոյ ցոլքե-
րուն հետ: Սինդմաի վերջին վարագոյրը բարի գիշեր
կը մաղթէր հանդիսականներուն, և ցոլեկուան խոն-
ջէնքէն ժպտելու ու զուարճանալու համար հոս հա-
ւաքուող բազմութիւնը՝ չաբան չաբան դուրս կը
թափի:

Կը թողում երիտասարդը իր խոսովքին հետ դէպի
Քանկալթի ուղղուելու, և ես Բերա կը դառնամ, իր
սրտայոյզ պատմութիւններէն յուզուած ու մտադրաւ:
Լման մէկ ու կէս տարի կ'անցնի այդ օրէն, երբ այսօր
դժբախտ լուր մը եկաւ յիշեցնել ինձ այդ յիշատակ-
ները՝ այնքան հոգեցունց և մոռյալ: Նրիսասարդը՝ հե-
ռաւոր երկրի մը մեջ անձնասպան է եղեր...: Է՛հ.
այդէն այդ պիտի բլար իր վախճանը բոհ, ու խոր
հոգոց մը քաշելով՝ յիշեցի իր այն զգայուն և հրա-
հանդիչ բռնելը, Սե՛ր քե ստուպանք...:

ՓԱՐՈՍ ԳՐԱՎԱՃԱԻԱՆՈՅ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ

Տանկահայ եւ Բուսահայ ամեն տեսակ զգեւ
սանալու համար, որ ինչ՝ շերմակեան - Զաւարեան
զրահունը, Տրապիզոն:

ՊՐՈՇԻՐԻՍ ԿԵԳՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ՏՐԱՊԻԶՈՆ Ս. ԶԱԳՈՅԵԱՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0313092

